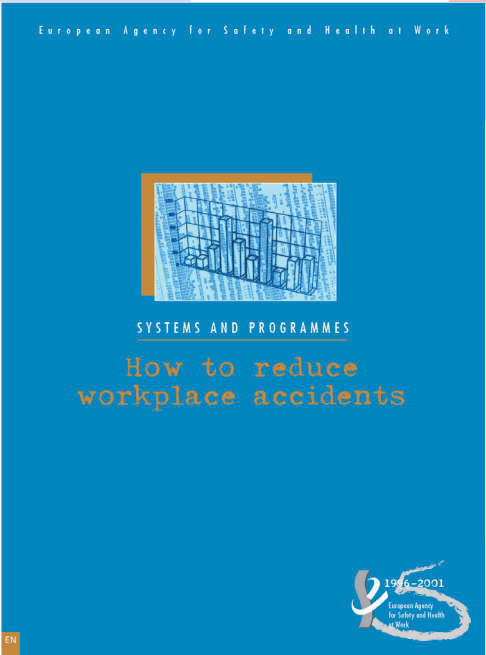

Kaip sumažinti nelaimingų atsitikimų darbe skaičių

Agentūros ataskaitos santrauka

Nelaimingų atsitikimų darbe prevencija yra labai svarbus klausimas, ir jo svarbą atspindi tas faktas, kad šiai temai yra skirta Europos saugos ir sveikatos darbe 2001 m. savaitė. Siekiant paremti šią iniciatyvą, Europos Sąjungos valstybėse narėse buvo atliktas nelaimingų atsitikimų darbe prevencijos programų tyrimas. Ataskaitoje nagrinėjami 22 atvejai apima intervencijas nacionaliniame ir regioniniame lygmenyje bei sektorių ir įmonių lygmenyje.

Kiekybinis atvejų įvertinimas

Ataskaita rodo, kad nelaimingų atsitikimų programos gali turėti esminį teigiamą poveikį, pvz., sumažėja nelaimingų atsitikimų dažnumas ir sunkumas, be kitų dalykų, pagerėja kaštų – naudos santykis. Nors nagrinėtuose atvejuose intervencijų rūšys ir lygmenys yra labai skirtingi, vienas svarbus pastebėjimas yra tai, kad tiesioginis kontaktas su tikslinėmis grupėmis gali atlikti svarbų vaidmenį mažinant nelaimingų atsitikimų skaičių ir jų poveikį. Ataskaitoje taip pat pabrėžiama monitoringo sistemų svarba, rizikos prevencija jos šaltinyje, socialinio dialogo privalumai, partnerystės ir darbuotojų dalyvavimo vaidmuo.

Toliau pateikiame keletą tyrimo kiekybinių įrodymų pavyzdžių, pagrindžiančių šias išvadas.

Sumažėjęs nelaimingų atsitikimų dažnumas

- Informuotumo kampanijų svarba:** Austrijoje organizavus nacionalinę informuotumo apie kritimus iš aukščio kampaniją, pasitelkus reklamą ir viešuosius ryšius, kritimų sumažėjo 10 proc. Valstybinių institucijų intervencijos, pvz., JK Sveikatos ir saugos valdybos organizuota kampanija „Saugos receptas“ maisto ir gėrimų pramonėje, skirta padidinti bendrajame informuotumui, nelaimingų atsitikimų skaičių sumažino apie 10 proc.
- Intervencijos nacionaliniame ir regioniniame lygmenyje, įskaitant tiesioginius kontaktus su įmonėmis, irgi yra labai efektyvios.** Pvz., programą Aragon rodo, kad su regioninių inspekcijų pagalba didelės rizikos kompanijose nelaimingų atsitikimų skaičių galima sumažinti daugiau nei 25 proc. Kitos Ispanijos regioninės darbo inspekcijos irgi turi panašios patirties. JK sveikatos ir saugos valdybos „Saugos recepto“ kampanijoje nelaimingų atsitikimų skaičiaus sumažėjimas 33 proc. buvo pasiektas sutelkus dėmesį į 19 įmonių arba „juodųjų dėmių“, kuriose nelaimingų atsitikimų skaičius maisto

ir gėrimų pramonės vidurkį viršijo tris kartus.

- Pramonės organų inicijuotos kampanijos irgi turi labai teigiamą poveikį.** Intensyvi kritimų iš aukščio statybvietėse prevencijos kampanija Vokietijoje, skirta visiems suinteresuotiems partneriams ir paremta naujomis nelaimingų atsitikimų prevencijos taisyklėmis, sumažino kritimų iš aukščio skaičių beveik 30 proc. Kita kampanija Vokietijoje, organizuota saugos pramonės, vykdyta šio sektoriaus įmonėse, sumažino nelaimingų atsitikimų skaičių 37 proc. Danijoje dėl iniciatyvos, vykdytos ūkiuose, nelaimingų atsitikimų skaičius tikslinėje grupėje sumažėjo 40 proc.; šioje grupėje buvo vykdomi saugos patikrinimai ir mokymai.
- Įmonių vykdomos iniciatyvos gali duoti neįtikėtinų rezultatų.** Nelaimingų atsitikimų skaičių galima sumažinti 50 proc., jei yra sistemingai kovojama su rizikomis darbo aplinkoje. Taip pat ir bendresnio pobūdžio metodai – pvz., Tuttava – darbo vietos sutvarkymas – gali sumažinti nelaimingų atsitikimų skaičių 20-50 proc. Saugą galima iš esmės pagerinti dideliuose infrastruktūriniuose projektuose, pvz, statant tiltus, greitojo geležinkelio tunelius, taikomos specialios saugos priemonės arba vykdomos kampanijos.

Atvejų nagrinėjimas

Nacionaliniame arba regioniniame lygmenyje vykdyti veiksmai

- Sauga statant Bolonės-Florencijos greitąjį geležinkelį (Italija);
- Pastolių iniciatyva Alsace-Moselle regione (Prancūzija);
- Oresund tiltas: saugūs pirkimai statybų sektoriuje – Danija;
- „Sauga kiekviename žingsnyje“: nacionalinė Austrijos draudimo nuo nelaimingų atsitikimų instituto organizuota kritimų prevencijos kampanija;
- Kaip sumažinti nelaimingus atsitikimus didelės rizikos kompanijose naudojant tikslinį inspektavimą: Aragon programa (Ispanija).

Sektorių lygmenyje vykdyti veiksmai

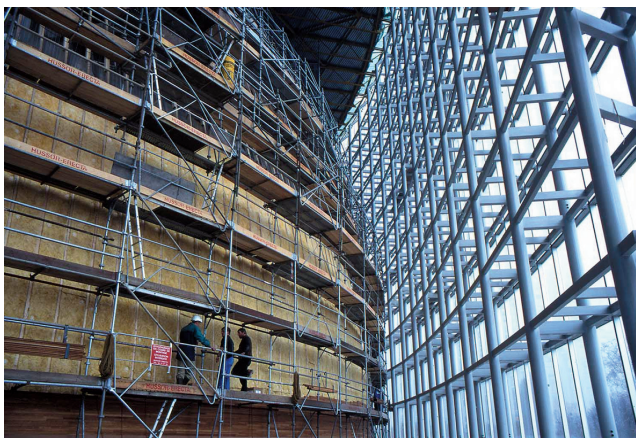
- Kritimai už borto jūrinių kistės sektoriuje – kalbėjime apie tai! (Prancūzija);
- Saugos pramonės Vokietijoje prevencijos strategija - darbo saugos modelis;
- Nelaimingi atsitikimai fermose: Danijos prevencijos modelis;
- „Saugos receptas“ – sauga darbe maisto ir gėrimų pramonėje (Jungtinė Karalystė);
- Nelaimingi atsitikimai darbe Vokietijoje, susiję su kritimais iš aukščio;
- Nelaimingų atsitikimų keliuose prevencija - Italijos greitkelių policija;
- Airijos saugos statybvietėse partnerystė CSP;
- Nematomas vairuotojas: informuotumo apie alkoholį programa Nyderlandų sunkvežimių vairuotojams;
- Dulkių gaisrų ir dulkių sprogimų prevencijos kampanija Vokietijoje;
- Prevenicinė kampanija Portugalijos tekstilės ir drabužių pramonėje.

Įmonių lygmenyje vykdyti veiksmai

- Adatos dūrių į pirštus prevencijos programa drabužių ir tekstilės pramonėje – William Baird atvejis;
- Vidiniai vandens keliai Belgijoje: nelaimingų atsitikimų skaičiaus sumažinimas įgyvendinant sistemingą saugos politiką;
- Ilgalaikė darbuotojų saugos ir sveikatos programa: TITAN;
- Saugos valdymas plieno pramonėje: ARBED.

Veikla, naudojant standartinius instrumentus

- Saugaus ir našaus darbo įpročiai: Tuttava;
- WASP metodas- saugos skatinimo darbo grupės veiklos analizė;
- Saugos kontraktai MVĮ pagal sektorių susitarimus Prancūzijoje.

© Nuotraukoje: Europos Komisija.

Sumažėjęs nelaimingų atsitikimų sunkumas

Dažnai mažėjant nelaimingų atsitikimų dažnumui, mažėja ir jų sunkumas, matuojamas nebuvimo darbe trukme. Tačiau, atrodo, yra keletas išimčių:

- Belgijoje vykdamas nelaimingų atsitikimų mažinimo vidaus vandenys programą, žymiai sumažėjo jų skaičius, bet sunkumas sumažėjo nedaug;
- Prancūzijoje, parengus prevencijos kontraktus, smarkiai sumažėjo nelaimingų atsitikimų sunkumas, dėl ko nelaimingų atsitikimų kaštai sumažėjo 40 proc., tačiau dažnumas sumažėjo nežymiai.

Didelis mirtinų nelaimingų atsitikimų sumažėjimas

Kai kuriais atvejais pateikiama informacija apie mirtinų nelaimingų atsitikimų skaičių. Šis rodiklis atkartoja nelaimingų atsitikimų dažnumo tendencijas, tačiau nelaimingų atsitikimų skaičiaus mažėjimas yra ryškesnis. Šis rodiklis naudojamas ir sudėtinguose infrastruktūros projektuose, pvz., Oresund tilto tarp Danijos ir Švedijos statyboje bei greitojo geležinkelio Italijoje tarp Florencijos ir Bolonės tiesime. Abiejuose projektuose mirtinų nelaimingų atsitikimų skaičius žymiai mažesnis nei ankstesniuose infrastruktūros projektuose.

Teigiami kaštų-naudos santykiai

Kai kuriose nagrinėtose programose buvo galima apskaičiuoti kaštų-naudos santykį. Austrijos kritimų darbo vietoje prevencijos programos atveju kaštų-naudos santykis buvo 1:6. Tai reiškia, kad kiekvienas investuotas euras atsipirko šešeriopai. „Saugos recepto“ – sauga maisto ir gėrimų pramonėje kampanijos atveju šis santykis buvo 1:4 – 1:5,5. Vokietijoje saugos pramonės kampanijos atveju nurodyta, kad saugos priemonės atsipirko per trejus metus.

Kokybinis atvejų vertinimas

Aukščiau aprašyti atvejai turi keletą bruožų, kurie prisidėjo prie sėkmės ir gali būti laikomi geros praktikos pagrindiniais elementais, siekiant sumažinti nelaimingų atsitikimų darbe skaičių.

Monitoringo sistemos svarba

Visuose atvejuose pabrėžiama, kad svarbu efektyviai įvertinti riziką sektorių lygmenyje ir darbo vietose. Svarbus elementas yra stipri, statistika pagrįsta monitoringo sistema, pagal kurią registruojamas nelaimingų atsitikimų dažnumas ir sunkumas. Šios sistemos duomenys leidžia atlikti gilesnę analizę ir nustatyti potencialiai silpnas vietas, dėl kurių ateityje reikia imtis veiksmų.

Rizikos prevencija šaltinyje

Kai kuriose nagrinėtose iniciatyvose – „Pastoliai statybvietėse Alsace-Moselle“, „Adatos dūrių į pirštus prevencijos programa drabužių ir tekstilės

pramonėje – William Baird atvejis“ techninėmis priemonėmis galima kontroliuoti ir kartais pašalinti riziką jos atsiradimo šaltinyje. Pastoliai galima įrengti saugiai, naudoti pirštų apsaugos nuo įdūrimų priemonės, kurias galima įrengti naujose arba senose siuvimo mašinose. Su tokiomis priemonėmis reikia supažindinti ir kitas kompanijas. Be to, tokios priemonės yra paprasčiausiai pirmasis žingsnis link didesnio saugumo darbe, nes naujos technologijos dažnai reikalauja mokymo, konsultacijų, naujų darbo metodų ir finansinių resursų.

Socialinis dialogas, partnerystė ir darbuotojų dalyvavimas

Svarbi sėkmės sąlyga yra socialinis dialogas tarp darbdavių, darbuotojų arba jų atstovų įmonės lygmenyje, tarp profesinių sąjungų ir darbdavių asociacijų sektorių, regiono arba nacionaliniame lygmenyje.

Airijoje kaip atsakas į blogą nelaimingų atsitikimų statistiką, buvo pasirašytas partnerystės susitarimas tarp vyriausybės, darbdavių, darbuotojų ir institucijų, atsakingos už profesinės rizikos prevenciją. Šios partnerystės veiklos tikslas yra skatinti saugos statybų sektoriuje kultūrą. Kiekvienas partnerystės dalyvis turi atlikti savo vaidmenį. „Saugos receptas“ – sauga maisto ir gėrimų pramonėje – šio sektoriaus darbdaviai ir darbuotojų organizacijos susitarė dėl bendros strategijos dokumento. Šiame susitarime yra kiekvieno partnerio įsipareigojimas, numatyti kiekvienos šalies veiksmai, įskaitant už profesinės rizikos prevenciją atsakingą instituciją, apimant visus kampanijos etapus. „Adatos dūrių į pirštus prevencijos programa drabužių ir tekstilės pramonėje – William Baird atvejis“ yra dar vienas bendradarbiavimo pavyzdys, kur veikla prasideda nuo bendros iniciatyvos. Tikslas buvo parengti saugos priemonės, kurias galėtų naudoti kompanija savo reikmėms. Jei priemonė pasirodydavo sėkminga ir kompanijai sutikus, ji buvo taikoma visoje pramonėje, padedant profesinei sąjungai ir institucijai, atsakingai už profesinės rizikos prevenciją. Priemonė buvo visuotinai priimta ir koncepcija integruota į CEN standartą.

Poreikis rengti priemones pagal pramonės arba įmonės aplinką

Rengiant nelaimingų atsitikimų prevencijos priemones, būtina atsižvelgti į organizacijos aplinką, sąlygas, resursus. Bet kuri iniciatyva turi būti praktiškai pritaikoma ir ne per daug brangi arba sudėtinga. Kai kuriais atvejais, gali prireikti išorinės finansinės pagalbos arba negrąžintinos paramos, nors parama gali būti teikiama ir techninių konsultacijų arba mokymo forma.

Bendras tyrimo pamokų pritaikomumas

Iš principo visos nelaimingų atsitikimų prevencijos programų ataskaitoje aprašytos programos gali būti pritaikytos kitame kontekste, nežiūrint į tai, ar jos originaliai buvo taikomos nacionaliniame, regioniniame, sektorių arba įmonių lygmenyje. Kai kurios programos, pvz., Tuttura, yra aiškiai sukurtos taikyti įvairiose kompanijose, darbo vietose, sektoriuose ir netgi šalyse.

Kur gauti ataskaitą

Pilną ataskaitos tekstą anglų kalba galima rasti Agentūros tinklalapyje adresu <http://agency.osha.eu.int/publications/reports/workaccidents>, iš kur ją galima parsisiųsti nemokamai. Spausdintą ataskaitą – „Kaip sumažinti nelaimingų atsitikimų darbe skaičių“, Europos saugos ir sveikatos darbe agentūra, 2001, ISBN 92-95007-42-5 galima užsisakyti EK leidinių biure EUR-OP Liuksemburge (<http://eur-op.eu.int/>), arba pas jo prekybos agentus. Kaina – 13 eurų (be PVM).

Šį informacinį biuletenį visomis ES kalbomis galite rasti adresu: <http://agency.osha.eu.int/publications/factsheets/>

ES informacijos kampanija „Nelaimingų atsitikimų darbe prevencija“ buvo Europos saugos ir sveikatos darbe savaitės 2001 m. Daugiau informacijos: <http://osha.eu.int/ew/2001>